

Delegació Diocesana de Pastoral Familiar
Arquebisbat de Barcelona

L'ORGULL

1. Un diagnòstic sense pal·liatius

En la conversa quotidiana, supèrbia i orgull són dues paraules que han aconseguit presentar a voltes una cara amable. Una mare diu: “Estic orgullosa dels meus fills”. Un espectador afirma: “El tenor ha tingut una actuació superba”. Valoracions com aquestes poden amagar-nos la realitat. Els bons coneixedors de l'ànima humana en fan un diagnòstic sense pal·liatius, com els monjos antics que ho sabien prou bé. Gregori Magne no va a mitges tintes: “L'arrel de tots els mals és la supèrbia”. Estem tan agafats per aquesta malaltia que ni ens adonem de les seves conseqüències perniciososes. Fins i tot la virtut que serveix d'antídot, la humilitat, no sempre s'interpreta prou bé. No resulta fàcil reconèixer que sóc una persona orgullosa i que la supèrbia és una malaltia espiritual greu, però sense aquests passos no hi ha millora possible. Tothom, sense excepció, pot experimentar les esgarrapades de l'orgull, fins i tot, i potser encara més, les persones que se esforcen al màxim per assolir la perfecció. Es veuen més fàcilment l'avarícia, la luxúria o la gola que no pas l'orgull.

2. El peix que es mossega la cua

Joan Cassià, com Evagri Pòntic, col·loca l'orgull al final del procés, però reconeix: “aquesta malaltia, encara que sigui la darrera en la lluita contra els vicis i es col·loqui al final de la llista, pel seu origen i en el temps, en canvi, és la primera”. Dit d'una altra manera, és un peix que es mossega la cua. No pots abaixar la guàrdia mai. Al principi, perquè en ser-ne inconscient, creus que ets el millor. Al final, per haver progressat, pots pensar que ets millor que els altres, que són uns inconscients. Així ho reconeix Cassià: “És una fera cruel, més ferotge que totes les anteriors, que tempta sobretot els perfectes i es sadolla mossegant amb més aspror els que estan ja gairebé en el cim de la perfecció”. Alerta protagonistes del món espiritual i religiós! Dante, al purgatori, segueix un procés de veure com les persones s'han de purificar dels pecats capitals. El primer i el més allunyat del paradís és l'orgull. El més proper, la luxúria. En això segueix el pensament de Jesús: “Us asseguro que els publicans i les prostitutes us passen al davant en el camí cap al Regne de Déu.” (Mt 21,31). L'orgull farisaic impedeix d'acceptar el missatge de Jesús. Publicans i prostitutes són conscients de les seves limitacions i mancances i s'obren més fàcilment a l'amor i a la misericòrdia.

3. La falsa abundància com a clau

La persona orgullosa es creu millor que les altres. Pensa que les seves qualitats són il·limitades; que pot donar a tothom, que sense ella els altres no podrien sobreviure, que el seu entorn és afortunat per gaudir de la llum de la seva excel·lència... Està tan plena d'ella mateixa que no hi cap res més. Té tant que no necessita ningú. No hi ha espai ni per a Déu ni per als altres. Tot és autoreferència. Té moltes relacions i moltes amistats, perquè és el pal de pallar allà on es troba. Alegre, somrient, pletòrica. Sap estar entre els importants i aconseguir els primers llocs, actituds que Jesús denuncia com a poc evangèliques: “Si algú vol ser el primer, que es faci el darrer de tots i el servidor de tots” (Mc 9,35). Potser a voltes ho fa, però és una estratègia, no una convicció. L'orgullós s'ocupa de ser important i de tenir l'agenda plena de compromisos. Està fugint d'un buit existencial i no se n'adona. La seva autoestima és molt elevada. Li agrada assaborir honors i consideracions. En el fons, l'adulació li encanta, encara que sembla rebutjar-la. Apareix com una persona generosa, però més que donar fa una inversió. Tard o d'hora, voldrà recuperar-la d'alguna manera, encara que només sigui a través d'un reconeixement explícit de la seva bondat i de la seva grandesa. Resulta ser una persona tan adorable, que necessita adoradors, gent que l'estimi, l'admiri i la valori. Sense aquests, no seria ningú.

4. Necessitats encobertes

Sap resoldre les necessitats de les altres persones, però no reconeix mai les seves pròpies. Això trencaria la seva idea d'abundància i implicaria un reconeixement humil de les seves limitacions. Dóna, no comparteix. Rebre posaria en evidència les seves mancances i destruiria la seva autoimatge gloriosa. Aquesta conducta comporta engany i falsedat. Ningú no ho és tot per no rebre res. Anhela profundament ser estimat, però mai no ho confessarà perquè deixaria veure les seves necessitats que tant reprimeix. S'identifica amb la omnipotència de Déu i és incapaç de veure les pròpies mancances així com d'acceptar la pròpia realitat humana, digna, però vulnerable i feble. Viu per damunt dels altres, sense adonar-se que es troba al mateix nivell que la resta dels humans. Sovint, alguna crisi, alguna caiguda, alguna errada moral... el fa caure del setè cel on viu instal·lat. Aleshores es trenca el seu somni de ser immune a les flaqueses humanes. La jactància i les pretensions de superioritat s'estavellen sense remei. Els altres potser s'aprofitin de fer llenya de l'arbre caigut, però pot ser l'inici de la seva conversió.

5. El preu de la glòria

El monjo Cassià descriu dos tipus d'orgull. El primer afecta les relacions amb els altres, portades a cap des de l'arrogància. Li dona el nom de carnal, més propi dels principiants. L'orgullós es considera superior als altres, més important que ningú, com si gaudís de drets i privilegis especials. S'allunya tant dels altres, que es troba en la soledat. No accepta cap crítica ni és capaç de cap autocrítica. El segon ataca més les persones espirituals i té a veure amb les relacions amb Déu. La teologia cristiana ha remarcat sempre que Lucifer mai no va acceptar la superioritat de Déu i s'hi va enfrontar. Buscar la glòria per l'engrandiment personal té un preu molt elevat. Ens allunya de Déu i dels homes. Mai ningú no està a l'alçada de l'orgullós, que pensa que els altres només poden formar part del seu seguici. Probablement no n'és conscient. Pot ser un pare o mare de família, un empresari o un executiu, un esportista o un religiós, un professor o un polític, un treballador o un artista... Ningú no està vacunat contra l'orgull.

6. Un virus mutant

Una persona que treballa en el creixement personal i que pensa que ha fet notables progressos pot arribar a dir: "Sóc tan humil, que en humilitat ningú no em guanya". Subtiletes de l'orgull, que és un virus mutant. Quan algú aconsegueix tenir un cert control sobre una passió com la gola, la luxúria, l'avarícia, el triomf es transforma en una temptació d'orgull, de superioritat moral, de creure's millor que els altres. Quan un es troba en llocs importants, mediàtics, honorables... encara ha de ser més vigilant. La temptació de l'orgull està a l'aguait!

7. Camins de superació

La humilitat és la virtut que serveix d'antídot contra l'orgull. La seva etimologia procedeix de *humus* (terra). L'humil no vola pels núvols, sinó que toca de peus a terra. Segons el diccionari és la virtut que consisteix en el coneixement de les pròpies limitacions i febleses i a actuar d'acord amb aquest coneixement. Es tracta d'una virtut espiritual i no d'un complex psicològic. Com a virtut s'allunya de les dinàmiques de superioritat, d'importància, d'ambició personal, de lluita pel poder, de seducció manipuladora. Com diu Santa Teresa: "La humilitat és la veritat". Entesa com a complex psicològic mena a l'empobriment de la persona, a la renúncia d'objectius vàlids, a la manca de formació intel·lectual i humana. S'ha de saber discernir. Jesús és benèvol i humil de cor, però en cap cas una persona acomplexada. Anuncia el Regne de Déu, denuncia l'abús dels poderosos, està sempre a prop dels senzills i pobres i, quan cal, s'hi juga la vida. Busca sempre la glòria de Déu. Mai no es deixa emportar pel seu ego. L'humil coneix les seves limitacions i les accepta, cosa que no implica resignar-se. No es vol posar per damunt de ningú. Respecta la dignitat de les altres persones i no es deixa enlluernar per la seva fama ni per l'atractiu de la glòria mundana. Tracta amb la mateixa delicadesa un rei que un captaire. No es defensa inútilment de les crítiques. Les escolta per esbrinar què tenen de veritat. Col·labora i no domina. Sap donar i sap rebre. Comparteix. És tan fàcil creure's millor i més important que els altres! Quin engany! L'humil és respectat i estimat. No pot abaixar mai la guàrdia, perquè a la primera oportunitat reapareix l'orgull, que esdevé un monstre de set caps o l'au fènix, que reneix sempre de les seves cendres.

Preguntes per reflexionar

1. Quines idees i quins pensaments d'aquest text em criden més l'atenció?
2. Em relaciono amb les altres persones des de l'orgull o des de la humilitat? Accepto les meves limitacions?
3. Necessito sentir-me important i situar-me per damunt dels altres? Com actuo en aquests casos?
4. Quins camins de superació hauria de treballar més per no deixar-me endur per l'orgull i per relacionar-me amb les altres persones des de la humilitat?

Cites bíbliques

Pr 8,13: *Qui venera el Senyor odia el mal. Orgull, arrogància, mal comportament i falsedat, són coses que detesto.*

Pr 18,12: *L'orgull sempre s'encamina al desastre: primer la humilitat, després la glòria*

Pr 11,2: *L'arrogància provoca menyspreu; la saviesa es troba en la humilitat.*

Tb 4,13: *L'orgull porta a la perdició i a la ruïna, de la mateixa manera que la peresa comporta gran decadència i gran misèria.*

Sir 10,12: *L'orgull de l'home comença quan s'aparta del Senyor, quan el seu cor s'allunya d'aquell qui l'ha creat.*

Mt 11,29: *Accepteu el meu jou i feu-vos deixebles meus, que sóc benèvol i humil de cor, i trobareu el repòs,*

Lc 1,52: *Derroca els poderosos del soli i exalta els humils.*

Ft 2,3: *No feu res per rivalitat ni per arrogància; amb tota humilitat, considereu els altres superiors a vosaltres mateixos.*

1 Pe 5,5: *Revestiu-vos tots d'humilitat els uns envers els altres, perquè Déu s'enfronta als orgullosos, però concedeix als humils la seva gràcia.*

Bibliografia

J. CASIANO, *Instituciones cenobíticas*. Zamora: Ediciones Montecasino/ECUAM. (2000)

C. JAMISON, *El don de la felicidad*. Barcelona: Ediciones B, S.A. (2009)

L. SERRA, *El eneagrama de las pasiones*. Barcelona: La Teca Ediciones (2012). [El eneagrama del orgullo, pp. 60-87].

Barcelona, Octubre de 2012